

УДК 342.922

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-13-254-258

Шатрава Сергій Олександрович,

доктор юридичних наук, професор,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

науково-дослідна лабораторія з проблем

досудового розслідування (завідувач)

e-mail: sergshatrava@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7072-961X>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АЗАРТНІ ІГРИ ТА ЛОТЕРЕЙ

В статті доведено, що на сьогоднішній день маємо сформовану відповідну систему органів публічної адміністрації, які наділені контрольними (наглядовими) повноваженнями у сфері організації та проведення азартних ігор та лотерей. Особливе місце відводиться Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей, яка наділена відповідними дозвільними повноваженнями у сфері організації та проведення азартних ігор та лотерей. Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей, як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом наділена широким спектром контроль-наглядових повноважень, що має свій прояв у застосуванні всіх заходів адміністративного примусу до відповідних суб'єктів господарської діяльності, а саме здійснення заходів адміністративного попередження, припинення та застосування санкцій до порушників.

На підставі норм чинного законодавства виокремлено основні контрольні-наглядові повноваження Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей у досліджуємі сфері суспільних відносин шляхом: 1) контролю наявності передбачених законом ліцензій; 2) перевірки додержання організатором азартних ігор ліцензійних умов; 3) контролю за додержанням організаторами азартних ігор вимог законодавства, стандартів та нормативно-правових актів у сфері організації та проведення азартних ігор; 4) моніторингу діяльності організаторів азартних ігор з використанням Державної системи онлайн-моніторингу.

Реалізуючи свої повноваження Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей повинна дотримуватися основного принципу державної політики у досліджуємі сфері, це боротьба з ігровою залежністю (лудоманією), оскільки неякі прибутки від проведення азартних ігор та лотерей не сприятиме нормальному розвитку суспільства та людини.

Ключові слова: Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей, адміністративно-правові засади, азартна гра, лотерея, контроль, нагляд, ліцензійні умови, моніторинг, санкції.

Shatrava S. ADMINISTRATIVE AND LEGAL PRINCIPLES OF CONTROL OF COMPLIANCE WITH THE LEGISLATION ON GAMBLING AND LOTTERIES

The article proves that today we have an appropriate system of public administration bodies that are empowered with control (supervisory) powers in the field of organizing and conducting gambling and lotteries. A special place is given to the Gambling and Lottery Regulation Commission, which is endowed with relevant authorization powers in the field of organizing and conducting gambling games and lotteries. The Commission for the Regulation of Gambling and Lotteries, as a central body of executive power with a special status, is endowed with a wide range of control and supervisory powers, which is manifested in the application of all measures of administrative coercion to the relevant subjects of economic activity, namely, the implementation of administrative warning measures, termination and application of sanctions to violators. On the basis of the norms of the current legislation, the main control and supervisory powers of the Commission for the Regulation of Gambling and Lotteries in the researched sphere of public relations are distinguished by: 1) control of the presence of licenses provided for by law; 2) verification of compliance by the gambling organizer with license conditions; 3) control over compliance by the organizers of gambling with the requirements of legislation, standards and regulatory acts in the field of organizing and conducting gambling; 4) monitoring activities of gambling organizers using the State online monitoring system. In exercising its powers, the Commission for the Regulation of Gambling and Lotteries must adhere to the main principle of state policy in the field under investigation, which is the fight against gambling addiction (ludomania), since some profits from gambling and lotteries will not contribute to the normal development of society and man.

Key words: Gambling and Lottery Regulation Commission, administrative and legal framework, gambling, lottery, control, supervision, license conditions, monitoring, sanctions.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства індустрія розваг, елементом якої є азартні ігри, є невід'ємною складовою цивілізації. Цій бізнес-галузі властиві прибутковість, з одного боку, а з іншого – певна суспільна шкідливість. Як показує практика розвинених країн, правове регулювання у вказаній сфері потребує збалансованого та комплексного підходу, й тим більш в частині здійснення контролю за дотриманням законодавства про азартні ігри та лотереї [1]. Забезпечення ефективного державного контролю за діяльністю організаторів азартних ігор є ключовим фактором, що дозволяє запобігти організації та проведенню нелегальних азартних ігор та ухиленням від сплати податків [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На важливість досліджуємі проблематики останнім часом звертають вчені різних галузей права, але маючи загальну мету – це спрямування на законодавче врегулювання

реалізації господарської діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор та лотереї в Україні, а також здійснення контрольних заходів та моніторингу дотримання норм чинного законодавства у вказаній сфері суспільних відносин. Серед зазначених праць доречно вказати наступні: Боксгорн А.В. «Адміністрування місцевих податків і зборів як об'єкт правового регулювання» (2021), Борець М. В. «Адміністративно-правовий статус державних регуляторів у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» (2017), Гончар С.Й. «Формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці» (2021), Драчевський Є. Ю. «Кримінально-правова охорона господарських відносин у сфері організації і проведення азартних ігор та лотерей» (2021), Лиськов М.О. «Публічне адміністрування лотерейної сфери» (2017), Лук'янець С. О. «Правове регулювання оподаткування прибутку підприємств» (2017), Плескун І. В. «Ризик-контроль клієнтів банку в системі фінансового моніторингу» (2020), Сокурєнко В. В. «Кримінологічна характеристика та протидія злочинності у сфері фізичної культури і спорту» (2019) тощо.

Мета статті. В цілому вказані праці спрямовані на попередження та припинення, а також притягнення до відповідальності відповідних суб'єктів господарської діяльності за порушення норм чинного законодавства у сфері організації та проведення азартних ігор та лотереї в Україні. В той же час, питання адміністративно-правових засад здійснення контролю за дотриманням законодавства про азартні ігри та лотереї залишаються малодослідженими, що й становить **мету** даної праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початку наукової праці зазначимо, що запровадженню в Україні цивілізованого, заснованого на чесній та відкритій конкуренції, ринку азартних ігор та лотереї, та забезпеченню додаткових надходжень до державного бюджету постає вчинення відповідних дій з боку держави з метою залучення значної кількості представників міжнародного грального бізнесу та вітчизняних суб'єктів господарської діяльності. В той же час, перед національним законодавством постає головне завдання щодо приведення у відповідність ефективним світовим практикам функціонування грального бізнесу, щоб уникнути штучних бар'єрів для виходу на український ринок провідних міжнародних операторів та встановлення дієвого контролю держави за діяльністю операторів ринку [2].

Доречно відмітити, що правове регулювання грального бізнесу завжди було нестійким і мінливим, що залежало як від моральних цінностей суспільства, так і від економічної політики держави [3, с. 239]. Варто уваги соціологічне дослідження проведене UGC щодо ставлення громадян до грального бізнесу. Так, абсолютна більшість українців (92,8%) повідомили, що не мали особистого досвіду азартних ігор на гроші протягом останніх 12 місяців. 8,2% опитаних хотіли б зіграти хоча б в один вид азартних ігор у майбутньому (7,2% у жовтні 2021р.). Українці майбутньому хотіли б зіграти в такі азартні ігри: зробити ставки у букмекерських компаніях - 4,6% респондентів, казино - 3,8%, інтернет-казино - 3,3%, гральні автомати - 3,3%, та інтернет-покер на гроші - 3,2% опитаних. Загалом, третина респондентів (32,9%) знають або чули про наявність державних механізмів захисту від лудоманії (ігрової залежності). Третина респондентів не отримують жодної інформації щодо діяльності ігрового бізнесу, а 43,6% отримують її з телевізійних ЗМІ. Більше половини тих, хто отримує інформацію щодо грального бізнесу (54,8%), отримують її з телевізійних новин [4].

На сьогоднішній день постає актуальним питанням здійснення контролю за дотриманням законодавства про азартні ігри та лотереї.

Доречно навести позицію З. М. Топорецької, яка вказує, що основною метою, з якою здійснюється контроль та нагляд (їх організація) державою за гральним бізнесом так й лотерейною діяльністю є захист життя і здоров'я (фізичного та психічного) суспільства в цілому та окремої людини зокрема, відповідно державний нагляд (контроль) у сфері грального бізнесу забезпечує захист публічного інтересу [5, с. 261, 313]. Крім того, вчена звертає увагу, що нагляд і контроль є необхідними заходами для оцінки шкоди від певних азартних ігор чи певної недобросовісної або незаконної поведінки організаторів азартних ігор та оперативного вжиття заходів реагування державою на ці дії чи бездіяльність [5, с. 274].

Слушним в даному розумінні є те, що вчена акцентує увагу на житті та здоров'ї особи та суспільства в цілому. Оскільки в Законі України від 14.07.2020 № 768-IX «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» закріплюється, що державна політика у сфері організації та проведення азартних ігор спрямована на створення умов для зниження соціальних ризиків, пов'язаних з їх організацією та проведенням, та забезпечення дотримання організаторами азартних ігор вимог законодавства, а також боротьба з ігровою залежністю (лудоманією) [6]. В той же час, з метою мінімізації негативного впливу азартних ігор організатори азартних ігор зобов'язані дотримуватися принципів відповідальної гри, зокрема: 1) забезпечувати ідентифікацію гравця (гравців) та відвідувача (відвідувачів) у гральному закладі та ідентифікацію гравця (гравців) під час провадження діяльності в мережі Інтернет; 2) у випадках та порядку, встановлених Уповноваженим органом, не допускати до участі в азартних іграх осіб, яким обмежено доступ до участі в азартних іграх, та осіб, у яких виражена ігрова залежність (лудоманія) [6]. В даному контексті держава (в особі уповноваженого органу публічної адміністрації) здійснює заходи контролю (нагляду) щодо мінімізації ризиків пов'язаних із проведенням азартних ігор та лотерей, які можуть зашкодити здоров'ю громадян, яка має вираження у ігровій залежності (лудоманія).

М. О. Лиськов дійшов висновку, що контроль у сфері лотерейної діяльності – це систематична, специфічна діяльність органів публічної адміністрації та їх посадових осіб із використанням специфічних

форм і методів, яка передбачає можливість оперативного втручання в діяльність суб'єктів господарювання лотерейної діяльності, застосуванні заходів щодо попередження та усунення порушень законодавства, виявленні причин та умов, що сприяли порушенням правових норм, та за необхідності в застосуванні заходів адміністративного примусу [7, с. 215]. В цілому вчений розкриває складову здійснення контролю у зазначеній сфері суспільних відносин через оперативне втручання в діяльність суб'єктів господарської діяльності та застосування від імені держави заходів адміністративного примусу.

В той же час, М. О. Лиськовим здійснено класифікацію контролю у сфері лотерейної діяльності залежно від:

1) предмета контролю: а) за додержанням ліцензійних умов провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей; б) за розігруванням призів під час проведення розіграшу; в) за справністю розігравальних пристроїв і засобів зняття, зберігання, вводу і виводу інформації, пов'язаної з рухом коштів і лотерейних білетів від несанкціонованого доступу третіх осіб; г) за електронною системою проведення лотерей; д) за дотриманням операторами лотерей чинного законодавства України про лотереї;

2) періодичності здійснення контролю: а) плановий (один раз на 24 місяці); б) позаплановий (за наявності відповідних підстав);

3) компетенції суб'єкта, який здійснює контроль: а) загальний; б) спеціальний (Міністерство фінансів України, Державна регуляторна служба України, Державна казначейська служба України);

4) субординаційно-координаційних зв'язків: а) зовнішній (органи публічної адміністрації здійснюють контроль за діяльністю оператора державної лотереї та розповсюджувача державної лотереї); б) внутрішній (оператор контролює розповсюджувачів державної лотереї) [7, с. 246-247].

В цілому вчений акцентує увагу на всіх складових здійснення контролю у сфері лотерейної діяльності із врахуванням норм чинного законодавства.

Варто вказати, що на сьогоднішній день контроль за дотриманням законодавства про азартні ігри та лотереї врегульовано Законом України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» [6], Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [8], Законом України «Про державні лотереї в Україні» [9] та Положенням про Комісію з регулювання азартних ігор та лотерей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.09.2020 № 891 [10].

Зазначимо, що відповідно до *Закону України* від 05.04.2007 № 877-V «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» вказано, що контроль за додержанням організаторами азартних ігор вимог Закону України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор та ліцензійних умов здійснюється у встановленому порядку Законом України від 05.04.2007 № 877-V з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» [8].

Відповідно до закону України від 14.07.2020 № 768-IX передбачено, що державний нагляд (контроль) за ринком азартних ігор здійснюється шляхом:

1) контролю наявності передбачених законом ліцензій;

2) перевірки додержання організатором азартних ігор ліцензійних умов;

3) контролю за додержанням організаторами азартних ігор вимог законодавства, стандартів та нормативно-правових актів у сфері організації та проведення азартних ігор;

4) моніторингу діяльності організаторів азартних ігор з використанням Державної системи онлайн-моніторингу [6].

У свою чергу, Положенням про Комісію з регулювання азартних ігор та лотерей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.09.2020 № 891 [10] регламентується, що Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей (КРАІЛ) є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що забезпечує державне регулювання діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор та лотерей, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України.

Доречно відмітити, що КРАІЛ здійснює державний нагляд (контроль) за ринком азартних ігор та у лотерейній сфері шляхом:

– контролю наявності передбачених законом ліцензій;

– перевірки дотримання організатором азартних ігор ліцензійних умов;

– перевірки дотримання оператором лотерей ліцензійних умов;

– перевірка дотримання обмежень, установлених Законом та/або ліцензійними умовами, щодо відсутності над здобувачем ліцензії (організатором азартних ігор), ліцензіатом контролю у значенні, наведеному в статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», резидентами держав, що здійснюють збройну агресію проти України у значенні, наведеному в статті 1 Закону України «Про оборону України», та/або дії яких створюють умови для виникнення воєнного конфлікту, застосування воєнної сили проти України;

– затвердження планів проведення перевірок;

– складання актів перевірок;

– контролю за дотриманням організаторами азартних ігор вимог законодавства, стандартів та нормативно-правових актів у сфері організації та проведення азартних ігор;

- контролю за дотриманням оператором лотерей вимог законодавства, стандартів та нормативно-правових актів у лотерейній сфері;
- моніторингу діяльності організаторів азартних ігор з використанням Державної системи онлайн-моніторингу;
- контролю в режимі реального часу електронної системи прийняття ставок оператора державних лотерей;
- нагляду (контролю) у формі проведення планових та позапланових перевірок операторів лотерей [10].

В той же час, закон України від 14.07.2020 № 768-IX наділяє відповідними правами КРАІЛ з метою здійснення державного нагляду (контролю) за ринком азартних ігор, а саме:

- 1) доступу в установленому законодавством порядку на територію і до приміщень організаторів азартних ігор, гральних закладів організаторів азартних ігор;
- 2) перевіряти дотримання організаторами азартних ігор вимог законодавства про азартні ігри на підставі та в порядку, визначених законодавством;
- 3) давати в межах своїх повноважень організаторам азартних ігор обов'язкові для виконання приписи щодо усунення порушень нормативно-правових актів;
- 4) застосовувати в установленому законодавством порядку до організаторів азартних ігор та інших осіб, які порушують законодавство у сфері організації та проведення азартних ігор, відповідні санкції;
- 5) безоплатно отримувати від організаторів азартних ігор необхідні для виконання завдань, покладених на Уповноважений орган цим Законом, інформацію, документи, пояснення та інші матеріали;
- 6) безоплатно отримувати від центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування документи, матеріали, статистичну та іншу інформацію, необхідну для виконання функцій, покладених на Уповноважений орган;
- 7) отримувати від організаторів азартних ігор інформацію та документи, необхідні для розгляду звернень, що надходять до Уповноваженого органу від фізичних та юридичних осіб;
- 8) інші права, визначені законом [6].

Відмітимо, що профільний закон регламентує, що КРАІЛ з метою реалізації державного нагляду (контролю) за ринком азартних ігор здійснює шляхом проведення планових, позапланових перевірок, фактичних перевірок (методом контрольних закупок) та моніторингу діяльності організаторів азартних ігор з використанням Державної системи онлайн-моніторингу [6]. Таким чином, законодавець закріплює основні адміністративно-правові інструменти реалізації повноважень органу публічної адміністрації у сфері організації та проведення азартних ігор та лотерей. Крім того, зазначений орган публічної адміністрації наділений значними дозвільними повноваженнями через відповідну призму ознак. Із врахуванням наукових позицій О.В. Джафарової, вважимо основні ознаки органу публічної адміністрації, в даному контексті КРАІЛ як суб'єкта дозвільної діяльності: 1) метою діяльності є підтримання балансу публічно-правового та приватного інтересу (прагнення забезпечити блага, які мають загальносуспільну вагу, тобто блага, що є важливими не лише для однієї окремої особи, а для значної кількості людей – громади, суспільства); 2) має організаційну відокремленість; 3) наділений дозвільними повноваженнями; 4) організація, підстави та порядок дозвільної діяльності урегульовано нормами адміністративного права; 5) зв'язаність межами, підставами та способом реалізації дозвільних повноважень, що визначені в законодавстві [0, с. 619].

Висновок. Слід дійти висновку, що на сьогоднішній день маємо сформовану відповідну систему органів публічної адміністрації, які наділені контроль-наглядовими повноваженнями у сфері організації та проведення азартних ігор та лотерей. Особливе місце відводиться Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей, яка наділена відповідними дозвільними повноваженнями у сфері організації та проведення азартних ігор та лотерей. КРАІЛ як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом наділена широким спектром контроль-наглядових повноважень, що має свій прояв у застосуванні заходів адміністративного примусу до відповідних суб'єктів господарської діяльності, а саме: здійснення заходів адміністративного попередження, припинення та застосування санкцій до порушників. Реалізуючи свої повноваження КРАІЛ повинна дотримуватися основного принципу державної політики у досліджуємії сфері, це боротьба з ігровою залежністю (лудоманією), оскільки неякі прибутки від проведення та здійснення азартних ігор та лотерей не сприятиме нормальному розвитку суспільства та людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: пояснювальна записка до проекту закону України № 2285-д від 14.01.2020 : URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/25710>.
2. Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» : пояснювальна записка до проекту Закону України № 4351-2 від 26.11.2020. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/382589>.
3. Манзюк В.В., Заборовський В.В. Динаміка становлення грального бізнесу в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 1. С. 237-240.
4. Ставлення українців до гемблінгу : звіт дослідження громадської думки. URL : <https://www.uagc.org.ua/>.

5. Топорецька З. М. Публічне управління гральним бізнесом та лотерейною діяльністю і протидія злочинам, пов'язаним з ними : теорія та практика : монографія. Київ: Алерта, 2022. 424 с.
6. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор : Закон України від 14.07.2020 № 768-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/768-20>.
7. Лиськов М.О. Публічне адміністрування лотерейної сфери : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 417 с.
8. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 № 877-V. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/877-16>.
9. Про державні лотереї в Україні : Закон України від 06.09.2012 № 5204-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/5204-17>.
10. Про Комісію з регулювання азартних ігор та лотерей : постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.2020 № 891. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/891-2020-%D0%BF>.
11. Джафарова О.В. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: питання теорії та практики: моногр. Харків : Диса плюс, 2016. 688 с. URI: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7754>.

REFERENCES:

1. Pro derzhavne rehulyuvannya diyal'nosti shchodo orhanizatsiyi ta provedennya azartnykh ihor [On state regulation of activities related to the organization and conduct of gambling:] : poyasnyval'na zapyska do proektu zakonu Ukrayiny № 2285-d vid 14.01.2020 : URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/25710>. [in Ukrainian].
2. Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny «Pro derzhavne rehulyuvannya diyal'nosti shchodo orhanizatsiyi ta provedennya azartnykh ihor» [On amendments to the Law of Ukraine "On State Regulation of Activities Regarding the Organization and Conduct of Gambling Games] : poyasnyval'na zapyska do proyektu Zakonu Ukrayiny № 4351-2 vid 26.11.2020. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/382589>. [in Ukrainian].
3. Manzyuk ,V.V., Zaborovs'ky, V.V. (2020). Dynamika stanovlennya hral'noho biznesu v Ukrayini. [The dynamics of the development of gambling business in Ukraine]. *Porivnyal'no-analitychne pravo*. № 1. S. 237-240. [in Ukrainian].
4. Stavlennya ukrayintiv do hemblinhu [Attitude of Ukrainians to gambling] : zvit doslidzhennya hromads'koyi dumky. URL : <https://www.uagc.org.ua/> [in Ukrainian].
5. Toporets'ka, Z. M. (2022). Publichne upravlinnya hral'nym biznesom ta lotereynoyu diyal'nistyu i protydiya zlochynam, pov'yazanym z nymy : teoriya ta praktyka [Public management of gambling business and lottery activities and countering crimes related to them: theory and practice] : monohrafiya. Kyyiv: Alerta, 424 s. [in Ukrainian].
6. Pro derzhavne rehulyuvannya diyal'nosti shchodo orhanizatsiyi ta provedennya azartnykh ihor (2020, July 14) [On state regulation of activities related to the organization and conduct of gambling]: Zakon Ukrayiny vid 14 lypnya 2020 № 768-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/768-20>. [in Ukrainian].
7. Lys'kov, M.O. (2017). Publichne administruvannya lotereynoyi sfery [Public administration of the lottery sphere:] . : dys. ... doktora yuryd. nauk : 12.00.07. Kyyiv, 417 s. [in Ukrainian].
8. Pro osnovni zasady derzhavnoho nahlyadu (kontrolyu) u sferi hospodars'koyi diyal'nosti (2007, April 5) [On the basic principles of state supervision (control) in the sphere of economic activity] : Zakon Ukrayiny vid 05.04.2007 № 877-V. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/877-16>. [in Ukrainian].
9. Pro derzhavni lotereyi v Ukrayini (2012, September 6) [On state lotteries in Ukraine] : Zakon Ukrayiny vid 06.09.2012 № 5204-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/5204-17>. [in Ukrainian].
10. Pro Komisiyu z rehulyuvannya azartnykh ihor ta loterey (2020, September 23) [bout the Commission for the Regulation of Gambling and Lotteries] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 23.09.2020 № 891. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/891-2020-%D0%BF>. [in Ukrainian].
11. Dzhafarova, O.V. (2016). Dozvil'na diyal'nist' orhaniv publichnoyi administratsiyi v Ukrayini: pytannya teoriyi ta praktyky [Voluntary activity of public administration bodies in Ukraine: issues of theory and practice] : monohr. Kharkiv : Dysa plyus. 688 s. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7754>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 23.11.2022